

Theoretical Considerations and Preliminary Results. General Hospital Psychiatry. 1982. Vol. 4. P. 33–47.

8. Panksepp J. Affective neuroscience of the emotional Brain Mind: evolutionary perspectives and implications for understanding depression. Dialogues Clin Neurosci. 2010;12(4):533–45. doi: 10.31887/DCNS.2010.12.4/jpanksepp.

9. Payne P., Levine P., Crane-Godreau M. Somatic experiencing: using interoception and proprioception as core elements of trauma therapy. Front Psychol. 2015 Feb 4;6:93. doi: 10.3389/fpsyg.2015.00093. e Collection 2015.

УДК 378.147: 372.881

Наконечна Л.Б.

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки початкової освіти

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

larysa.nakonechna@pnu.edu.ua

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ВОЛОДІННЯ СЛОВОМ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАДЛЯ УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДІАЛЕКТНОГО СЕРЕДОВИЩА

Чинні освітні документи, що стосуються початкової школи, визначають проміжні і кінцеві результати вивчення української мови молодшими школярами і, відповідно, - завдання вчителя у навчальному процесі, зокрема формування мовної і мовленнєвої компетенцій молодших школярів, розвиток умінь і навичок послуговуватися усіма опанованими засобами мови відповідно до мовленнєвої ситуації, виховання національно-мовної особистості. Саме мовлення є одним із основних засобів успішної соціалізації особистості. Цілком погоджуємося зі словами М. Пентилюк про те, що «людина існує в мові, виявляє себе в мові, прокладає через мову, через спілкування місток для порозуміння з іншими людьми. Відтак можна впевнено сказати, що історія людства здійснюється у спілкуванні, засобами мови, а однією із провідних умов соціального прогресу суспільства є мовленнєва діяльність» [3, с. 291].

Переконані, що саме професіоналізм і людяність учителя є запорукою гармонійного розвитку його вихованців.

Питання комунікативної компетентності, його професійного зростання були і залишаються актуальними, хоча і зазнають певних коректив, зумовлених потребами і викликами суспільства. Ці питання активно аналізують вітчизняні науковці. На необхідності зважати на місцеві говірки під час формування комунікативних умінь учнів наголошували у своїх працях К. Ушинський, О. Дорошенко, К. Климова, Л. Симоненкова, І. Хом'як. Однак про підготовку вчителя до діяльності в умовах діалекту йдеться мало.

Відповідно, маємо на меті розглянути деякі питання, що стосуються мовно-мовленнєвої компетенції вчителя, котрий працює з учнями-носіями виразного діалектного мовлення.

Професійна мовленнєва компетентність учителя – «інтегральне поняття, що охоплює широке коло особистісних мовних здібностей, знань, умінь і

навичок, які забезпечують успішне здійснення мовленнєвої діяльності» [3, с. 296], і є запорукою успішного виконання професійних обов'язків учителя. Належне володіння літературною мовою, постійне поглиблення знань за фахом, духовне й інтелектуальне збагачення - необхідна і обов'язкова риса вчителя – людини, мовлення котрої є прикладом для учнів, нерідко і їхніх батьків, котра формує і розвиває мовну, національно свідому особистість школярів, виховує у них повагу до історії та культурної спадщини народу.

Безумовно, для прищеплення справжньої поваги та любові до рідного слова, для успішного мовленнєвого розвитку школярів учитель сам має бути залюбленим у слово, мати ґрунтовні знання з мови і досконало вживати мовні засоби

Загальновідомо, що на всій території України активно побутує діалектне мовлення як найдавніший варіант української національної мови. Тому вчителі початкових класів зазвичай працюють з учнями, у мовленні яких більшою чи меншою мірою представлені діалектні одиниці. Нерідко вчителю, котрий працює з молодшими школярами-носіями говірки, для успішного викладання може бути недостатньо знань тільки з сучасної української літературної мови. Йому варто мати також добрі знання з діалектології і володіти місцевим мовленнєвим матеріалом. Ці знання і мовне чуття допоможуть виділяти у потоці мовлення своїх учнів діалектизми і використовувати ці говіркові форми у дидактичному матеріалі з мови, водночас навчаючи учнів помічати деталі, порівнювати й аналізувати.

Недарма досвідчені педагоги, вчителі-практики радять зважати на звичне, повсякдення, тобто говіркове, мовлення своїх учнів. Так, О. А. Дорошенко, котрий мав великий досвід викладання української мови у школах на заході і в центрі України, учні якого були носіями виразного говіркового мовлення, радив своїм молодим колегам «розпочинати педагогічну роботу з ознайомлення з місцевою говіркою, визначення функціональної активності її елементів у мові батьків, населення і самих учнів для правильної орієнтації навчальної роботи» [1, с. 19].

Переконані, що процес формування мовної і мовленнєвої компетенцій учнів в умовах виразного діалектного середовища передбачає обов'язкове врахування говіркового мовленнєвого фону, що виявляються на усіх мовних рівнях (фонетичному, лексичному, граматичному). Адже саме місцеві говірки часто є причиною труднощів, що виникають під час оволодіння нормами літературної мови, зокрема нормами граматики й орфографії, на чому неодноразово наголошували дослідники цього питання К. Климова, Л. Симоненкова, І. Хом'як [2; 4; 7] та ін.

Урахування говіркового фону, безперечно, потребує розроблення відповідних методичних рекомендацій, спеціальних збірників вправ, спрямованих на вивчення літературної мови через зіставлення з діалектизмами конкретної говірки. Учителі, котрі усвідомлюють вагомість впливу місцевого мовлення на успішність опанування їхніми учнями літературної мови, самостійно підбирають відповідний говірковий матеріал для роботи на уроках мови, створюють невеличкі навчальні посібники і популяризують свої

методичні напрацювання. Така творча вчителька початкових класів працює у Верховинській ЗОШ I-III ступенів О. Я. Стефюк. Її ефективну методику навчання [5; 6] переймають учителі інших гірських шкіл Прикарпаття і Буковини.

Важливо також, щоб учителі не тільки знали, але й усвідомлювали значення говірок для історичного розвитку української національної мови, для становлення української літературної мови також для дослідження цих процесів істориками мови. Адже ці знання також є рисою національно свідомої особистості, складовою її етно-соціокультурної компетентності.

Досвід засвідчує, що навіть носії діалектного мовлення інколи соромляться мови своїх дідів-прадідів, тому важливо спростовувати у суспільстві уявлення про меншовартісність чи низькопробність діалектного мовлення. Це вдало роблять сучасні науковці-діалектологи, зокрема і через ЗМІ як, наприклад, професор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника М. П. Лесюк. Адже діалекти є свідченням природності, архаїчності мови, свідченням зв'язку поколінь. Навіть найменші говірки нерідко мають такі оригінальні мовленнєві вирішення, літературні відповідники, до яких або відсутні, або є неоднослівними, описовими. Діалекти самодостатні, вони сформувалися протягом століть саме в тому обсязі (з тією базою лексем, словоформ і словотвірних засобів), який був необхідний його носіям для вираження думок, почуттів, для провадження господарства й громадського життя.

Отож учитель української мови у початковій школі, як і в середній школі також, повинен бути фахівцем обраної справи, залюбленим у слово, як літературне, так і народне. Такий учитель, беззаперечно, зуміє передати свої знання і прищепити любов і повагу до слова, мови і народу, котрий створив це феноменальне суспільне явище. Знання і вміння учителя, доповнені його педагогічною майстерністю, є запорукою успішного й ефективного формування мовної особистості національно свідомого школяра.

Література

1. Дорошенко О. А. Робота вчителя-словесника в умовах місцевої говірки. *Українська мова і література в школі*. 1991. № 12. С.18–22.
2. Климова К. Я. Готуймо майбутніх учителів початкових класів до роботи в умовах діалектного оточення. *Початкова школа*. 2000. №1. С. 52 – 53.
3. Пентилюк М. Мовна особистість майбутнього вчителя-словесника в контексті професійної підготовки. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини*. Умань, 2014. Ч. 2. С. 290–297.
4. Симоненкова Л. М. Вивчення фонетики і морфології в умовах місцевих говорів. К., 1981. 134 с.
5. Стефюк О.Я. (2012) Абетка маленького гуцулятка. К.: АННА-Т, 70 с.
6. Стефюк О. Майстер-клас «Вивчаємо рідну мову і математику у стилі «етно» <https://naurok.com.ua/mayster-klas-vivchaemo-ridnu-movu-ta-matematiku-v-stili-etno-125080.html> (доступ 01.04.2021).

7. Хом'як І. М. Характер орфографічних утруднень, викликаних мовленнєвим середовищем. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія і педагогіка»*. 2014. Випуск 29. С. 26–29.

УДК: 373.018.43.016:004.738.5

Никирса І.І.

практичний психолог, вчитель трудового навчання та креслення
Гермаківського ЗЗСО І-ІІІ ступенів
ivan.nykyrsa@gmail.com

ВЕБ-КВЕСТ ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми. Сучасна глобальна ситуація викликана пандемією, внесла значні корективи в освітній процес. Освітянам довелося прийняти цей виклик та швидко адаптуватися до нових реалій, а питання розвитку дистанційної освіти набуло неабиякої актуальності. Організація якісного навчання із використанням цифрових технологій, комунікації зі здобувачами освіти на відстані, їх мотивування до навчання, стали тими навичками, якими на сьогодні має володіти сучасний учитель. Ефективність освітнього процесу в умовах дистанційного навчання може бути забезпечена завдяки застосуванню інноваційних педагогічних технологій. До їх числа можна віднести веб-квест технологію, яка із широким застосуванням мережевих комунікаційних засобів може допомогти якісно реалізувати освітні цілі та завдання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні особливості веб-квестів висвітлюють закордонні та вітчизняні науковці. Б. Додж, Т. Марш, В. Шмідт, І. Зимня, О. Гапеева, Н. Кузьміна, Г. Шматонова, Я. Баховський В. Трайнев та ін. Результати досліджень зазначених авторів вказують на перспективи використання веб-квест технології в освітньому середовищі.

Мета роботи полягає у розгляді особливостей веб-квест технології та визначенню її ефективності в роботі вчителя під час дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Активний розвиток мережевих ресурсів та інтенсивне використання їх у повсякденній діяльності сприяли виникненню освітніх Інтернет-технологій. Однією з таких технологій є веб-квест. Дана технологія ще досить нова і науковцями не сформовано єдиного трактування цього поняття.

Опираючись на наукові джерела, охарактеризувати веб-квест можна як інтерактивний освітній сайт створений в Інтернеті, де учасниками здійснюються пошук та аналіз інформації, на основі спеціально відібраних посилань та джерел. Такі освітні сайти існують і створюються вчителем для поєднання Інтернету з освітнім процесом, інтеграцією його в навчальні предмети на різних його етапах. Вони охоплюють як окрему проблему, так і навчальний предмет у цілому або певну тему чи розділ [1; 2, с. 318].